

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (TENMAK)

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	6
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	7
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	7
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	7
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	8
7. DENETİM BULGULARI	9

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2023-2024 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Sonuçlar	4
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gider Tahmin ve Gerçekleşmeleri Tablosu	5

KISALTMALAR

BOREN	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü
CERN	Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi
ENAREN	Enerji Araştırma Enstitüsü
ETKB	Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı
KHK	Kanun Hükümünde Kararname
NATEN	Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü
NÜKEN	Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsü
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SESAME	Orta Doğu Sinkrotron Işığı Deneysel Bilim ve Uygulama
TAEK	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TEMEN	Temiz Enerji Araştırma Enstitüsü
TENMAK	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırmalar Kurumu
UAEA	Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Geçici Kabul Noksanlıkları İçin Hakediş Ödemelerinden Kesinti Yapılmaması
2. Yapım İşi İhalelerinde All Risk (Bütün Riskler) Sigorta Bedelinin Fiyat Farkı Ödenen Durumlarda Revize Edilmemesi ve Sigorta Süresinin Süre Uzatımı veya Cezalı Çalışma Olan Durumlarda Uzatılmaması
3. Kaybedilen Davalar Nedeniyle Ödenen Vekalet Ücretlerinin Tahakkuk Kayıtlarının Zamanında Yapılmaması
4. Araştırma Geliştirme Faaliyetleri Sonucunda Elde Edilen ve Ticari Değere Sahip Ürünlerin Fikri ve Mülkiyet Haklarının Devir ve Kiralanmasına İlişkin İkincil Mevzuatın Olmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 679 uncu maddesinin değiştirilmesi suretiyle Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (TENMAK) kurulmuştur. Ayrıca, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 681 inci maddesi başlığıyla birlikte değiştirilerek Kurumun görev ve yetkileri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

- Enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlerle ilgili inovasyon ihtiyacını karşılamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, kamu ve özel hukuk kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalara katkıda bulunmak.

- Ar-Ge faaliyetlerini yapmak, yaptırmak, özendirmek, desteklemek, koordine etmek, izlemek ve bu amaçla program ve projeler geliştirmek.

- Ar-Ge faaliyetlerinin ülke yararına kullanılmasında izlenecek ulusal politika ve strateji önerilerini hazırlayıp Bakana sunmak.

- Ulusal politika ve stratejilere uygun olarak Ar-Ge faaliyetleri neticesinde geliştirilen ürünlerin geniş şekilde kullanımını sağlamak amacıyla her türlü araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test, yerlileştirme çalışmalarını yapmak veya yaptırmak, bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör ile işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek.

- Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile özel sektörün Ar-Ge ürünlerinin geniş şekilde kullanımını sağlamak, yeni ürünlerin üretimi ve geliştirilmesi hakkında araştırma isteklerini değerlendirmek, bu konularda araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test ve yerlileştirme faaliyetlerine katılımı teşvik etmek, araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri sonucu elde edecekleri çıktıların ticari değere dönüştürülmesini desteklemek; fikri ve sınai haklara ilişkin destek vermek, bu bentte sayılan amaçlarla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar doğrultusunda teminatlı veya bir defaya mahsus olmak üzere teminat alınmaksızın geri ödemeli ve/veya Bakan onayı ile hibe niteliğinde destekler vermek ve ön ödemedede bulunmak; proje süresi ile sınırlı kalmak kaydı ile proje ikramiyesi

vermek.

- Radyoaktif atık yönetimi ile ilgili Ulusal Radyoaktif Atık Yönetim Planını hazırlamak, bu alanda her türlü faaliyeti yerine getirmek veya yerine getirilmesini sağlamak, bu işlemlerin gerçekleştirilmesi için radyoaktif atık tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettmek, işletmeden çıkarmak veya kapatmak, Hesaplar Yönetim Kurulunun yönetimine katılmak.

- Enerji, maden, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlere ilişkin ürünlerin çevre ve insan sağlığına etkileri ile ilgili araştırma yapmak ve yaptırmak.

- Görev alanı ile ilgili konularda insan kaynağı yetiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak, bu amaçla Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ödül ve burs vermek, Kurum adına ve hesabına yabancı ülkelere yetiştirilmek üzere gönderilecek insan kaynağının yapacağı çalışmaları planlamak, bu amaçla diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak ve izlemek.

- Görev alanı ile ilgili konularda eğitim programları hazırlamak, eğitim vermek, eğitim vermek isteyen kurum ve kuruluşları yetkilendirmek, eğitim alan kişileri sertifikalandırmak, yurtiçinde kurslar açmak ve açılmasına destek olmak.

- Görev alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, yurtiçi ve yurtdışında araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yürütmek ve/veya desteklemek, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarına katılmak, bu kurum ve kuruluşlara gerekirse üye olmak, bu alanda uluslararası bilimsel ve teknik anlaşmalara Türkiye Cumhuriyeti adına taraf olmak, yurtiçi ve yurtdışından sağlanacak kaynakların planlamasını ve dağıtımını yapmak.

- Görev alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kongre, seminer gibi bilimsel toplantıları düzenlemek, desteklemek, bunlara bilimsel ve maddi katkı sağlamak ve katılmak.

- Görev alanı ile ilgili konularda bilgi toplama ve yayma, sürekli-süresiz yayın faaliyetlerinde bulunmak, bu tür yayınları desteklemek; bilgi bankaları, kütüphane ve arşiv gibi bilimsel destek hizmetlerini sağlamak, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla bu konuda işbirliği yapmak.

- Görev alanı ile ilgili ölçüm, analiz, dozimetri, kalibrasyon, metroloji, ıslamlama, müdahale, teknik destek, inceleme, değerlendirme ve danışmanlık hizmetleri ile diğer hizmetleri vermek.

- Görev alanı ile ilgili konularda enstitüler, laboratuvarlar, teknoloji transfer ofisleri, araştırma geliştirme merkezleri, eğitim ve bilgilendirme merkezleri ve benzeri birimler kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya kapatmak. Görev alanı ile ilgili sermayesi ve kapsamı Bakan tarafından belirlenen özel hukuk hükümlerine tabi şirket kurmak veya kurulmuş şirkete ortak olmak.

- Kurum tarafından Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve burs verilmesine ilişkin çağrı planlaması, çağrıya çıkılması, değerlendirme, karar ve izleme süreçlerine yönelik olarak oluşturulacak komisyon ve kurullara Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu temsilcisi de davet edilir. Kurum isterse bu faaliyetlerin tamamını veya bir kısmını başka kurum ve kuruluşlar eliyle de yaptırabilir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Özel bütçeli kurum olan Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ilgili kuruluşudur. Kurum bünyesinde Bor Araştırma Enstitüsü (BOREN), Nükleer Enerji Araştırma Enstitüsü (NÜKEN), Temiz Enerji Araştırma Enstitüsü (TEMEN), Nadir Toprak Elementleri Enstitüsü (NATEN), Enerji Araştırma Enstitüsü (ENAREN), koordinatörlükler ve diğer birimler bulunmaktadır. Biri Başkan 5 üyeden oluşan Yürütme Kurulu, kurumun en üst karar organıdır. Kurum başkanı aynı zamanda Yürütme Kurulu başkanı olup, üyelerin görev süreleri 3 yıldır.

TENMAK'ta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi 439 memur, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin Ek-27 nci maddesine tabi 127 sözleşmeli personel ve 696 sayılı KHK kapsamında sürekli işçi pozisyonunda istihdam edilen 223 işçi olmak üzere toplam 789 personel görev yapmaktadır. Geçici görevli personel ve projelerde çalışan personel dikkate alındığında bu sayı 849 olmaktadır.

TENMAK personelin büyük çoğunluğu Atom Enerjisi Kurumunun kapatılması sonucu kurulan NÜKEN'de çalışmaktadır. 849 personelin 254'ü TENMAK Başkanlığında, 493'ü NÜKEN Başkanlığında, 46'sı BOREN Başkanlığında, 37'si NATEN Başkanlığında, 14'ü TEMEN Başkanlığında ve 5'i de ENAREN Başkanlığında görev yapmaktadır.

TENMAK personelinin %29'u Genel İdare Hizmetleri Sınıfında, %35'i Teknik Hizmetler Sınıfında, %26'sı Sürekli İşçi Pozisyonunda, %3'ü Sağlık Hizmetleri Sınıfı ile Yardımcı Hizmetler Sınıflarındadır. Proje Personeli %6' olup personelin %1'i diğer hizmet sınıflarındadır.

Kurumda çalışan personelin %1,3'ü (11 kişi) doçent ünvanlı, %12,6'sı (106 kişi) doktora mezunu, %23,5'i (198 kişi) yüksek lisans mezunu, %38,3'ü (322 kişi) lisans ve ön lisans mezunu, %19,1'i (161 kişi) lise mezunu ve kalan %5,2'si (44 kişi) de ilköğretim mezunu personel oluşturmaktadır.

NÜKEN İstanbul yerleşkesi, Küçükçekmece Gölü kenarında olup diğer birimlerin tamamı Ankara'dadır. NÜKEN'de TR-2 Araştırma reaktörü, düşük enerjili iyon hızlandırıcıları, gama ışınlama tesisi, proton ve elektron hızlandırıcıları, düşük düzeyli radyoaktif atık işleme ve geçici depolama tesisi yer almaktadır. TENMAK, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Orta Doğu Sinkrotron Işığın Deneysel Bilim ve Uygulama Merkezi (SESAME), Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi (CERN) gibi diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) ve Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile ortak projeler yürütmektedir.

1.3. Mali Yapı

2023-2024 Yılları bütçe gelir tahmin ve gerçekleşme sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2023-2024 Yılları Birinci Düzey Ekonomik Kodlara Göre Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Sonuçları

Bütçe Gelir Tahmin ve Gerçekleşmeleri (TL)					
Eko. Kod	Açıklama	2023 Planlanan	2023 Gerçekleşen	2024 Planlanan	2024 Gerçekleşen
3	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	21.010.000,00	64.426.882,11	41.833.000,00	267.691.823,89
4	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	889.183.000,00	918.410.000,00	1.992.921.000,00	1.090.337.000,00
5	Diğer Gelirler	40.150.000,00	105.737.985,82	70.250.000,00	212.611.702,32
TOPLAM		950.343.000,00	1.088.574.867,93	2.105.004.000	1.570.640.526,21

2024 yılı gelir tahmini 2.105.004.000-TL olup gelir gerçekleşmesi ise tahmin edilen tutardan %25,3 daha az olarak 1.570.640.526,21-TL olmuştur. Kurum gelirleri içerisinde en önemli payı alınan bağış ve yardımlar oluşturmaktadır. Bu tutar önceki yıla göre %18,72 oranında artarak 1.090.337.000,00-TL ye ulaşmıştır. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ise önceki yıla göre %315,50 oranında artarak 267.691.823,89 TL olmuştur.

Kurum, kalibrasyon hizmeti, radyoaktif atık yönetim hizmeti, kişisel dozimetri ölçüm hizmeti, radyoaktivite ölçüm ve analiz hizmeti, genel analiz hizmeti, kalite kontrol hizmeti, ışınlama hizmeti, bakım, onarım ve eğitim hizmeti vermekte olup bu hizmetlerden ve radyo izotop ve radyofarmasötik ürün satışından gelir elde etmektedir.

Kurumun bütçe gider tahmin ve gerçekleştirmeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gider Tahmin ve Gerçekleşmeleri Tablosu

Eko. Kod.	Açıklama	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)	Gerçekleşme Oranı
1	Personel Giderleri	614.310.000	639.194.200	579.185.826	90,61
2	SGK Devlet Primi Giderleri	80.324.000	92.532.800	81.509.389	88,09
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	191.488.000	240.449.500	174.343.325	72,51
5	Cari Transferler	376.882.000	331.292.400	309.136.900	93,31
6	Sermaye Giderleri	547.000.000	568.475.197	341.965.204	60,15
7	Sermaye Transferleri	300.000.000	270.000.000	72.683.220	26,92
TOPLAM		2.110.004.000	2.141.944.097	1.558.823.864	72,78

2024 yılı başlangıç ödeneği 2.110.004.000,00-TL'dir. Ekleme ve çıkarmalarla nihai ödenek 2.141.944.097,00-TL olmuştur. Söz konusu ödeneğin %72,78'i harcanmıştır.

Bütçe giderleri geçen yıl 1.079.458.780,00-TL iken 2024 yılında %44,41 oranında artarak 1.558.823.864,00-TL olmuştur. 2024 yılı bütçe giderlerinin %37,15'ini personel harcamaları, %11,18'ini mal ve hizmet alımları, %19,83'ünü cari transferler ve %21,94'ünü sermaye giderleri oluşturmaktadır. Cari transferler kalemindeki en büyük pay, uluslararası kuruluşlara yapılan üyelik ödemeleri ile proje katılım giderlerinden oluşmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kurumun muhasebe işlemleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu ile ikincil mevzuat çerçevesinde, Strateji Geliştirme Koordinatörlüğüne bağlı Muhasebe Müdürlüğü aracılığıyla yürütülmektedir.

Muhasebe kayıtları Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sistemi (BKMYS) içerisinde yapılmakta olup mali rapor ve tablolar, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne göre hazırlanmaktadır.

Strateji Geliştirme Koordinatörlüğü Kurum bütçesini hazırlamakla görevli birimdir.

TENMAK'ın harcamaları; personel giderleri, demirbaş alımları, mal ve hizmet alımları, cari harcamalar, sermaye giderleri, cari transferler ile sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'' ın 5' inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslarının 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin

denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları kapsamında; Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve

bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler ise belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları kapsamında; Stratejik plan zamanında yayımlanmış olup içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme) yapılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları kapsamında; İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları kapsamında; İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları kapsamında; İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu'nun 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Kabul Noksanlıkları İçin Hakediş Ödemelerinden Kesinti Yapılmaması

Yapım işlerine ait hakediş tutarlarından alınması gereken geçici kabul noksanlıkları karşılığı teminat mektubu veya tutarın alınmadığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Tip sözleşmeler" başlıklı 5'inci maddesinde, *"Bu Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmi Gazetede yayımlanır. İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında, Kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla istekliler tarafından hazırlanması mutlak olan sözleşmeler kullanılabilir."* denilmekte ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Sözleşme tasarısı" başlıklı 18'inci maddesinde de,

"(1) İdare, sözleşme tasarısını bu Yönetmeliğin ekinde yer alan tip sözleşmeyi esas olarak hazırlar.

(2) Tip sözleşmede boş bırakılan veya dipnota alınan hususlar, işin özelliğine ve 4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ile diğer mevzuat hükümlerine aykırı olmayacak şekilde düzenlenir.

(3) İdare, tip sözleşmede düzenlenmeyen ve işin özelliğine göre düzenlenmesine gerek duyulan hususları, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ile diğer mevzuat hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla, maddeler halinde düzenleyerek "Diğer Hususlar" bölümüne ekleyebilir." hükmü yer almaktadır.

İdareyle yüklenici arasında imzalanacak yapım işlerine ilişkin sözleşme yönetmeliğin ekinde yer alan tip sözleşmeye uygun olmak zorundadır. Gerek Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmede gerekse de imzalanan sözleşmelerde, götürü bedel yapım işlerinde, geçici kabul noksanları için düzenlenen her hakedişte yapılan iş tutarının %3'ü kadar teminat mektubu alınacağı, yüklenicinin teminat mektubu vermemesi durumunda; düzenlenen her hakedişte yapılan iş tutarının %3'üne karşılık gelen kısmının tutulacağı, alınan teminat mektubu veya tutulan kısmın geçici kabul noksanı bulunmayan işlerde geçici kabul onay tarihinden sonra, geçici kabul noksanı bulunan işlerde ise bu eksikliklerin tamamlanmasını müteakip, geçici kabul onay tarihinden sonra yükleniciye iade edileceği, birim fiyat sözleşmelerde ise, düzenlenen hakedişlerde; tamamlanmış, ancak kesin hesabı İdareye verilmemiş imalatlara ait tutarların %5'i karşılığında teminat mektubu alınacağı ve kesin hesapların İdare tarafından onaylanmadıkça bu teminat mektubunun iade edilmeyeceği, yüklenicinin teminat mektubu vermemesi durumunda ise kesin hesabı İdareye verilmemiş imalatlara ait tutarların %5'in tutulacağı ve kesin hesapların İdare tarafından onaylanmadıkça bu tutarların ödenmeyeceği belirtilmektedir.

Yapılan incelemede, işi alan yüklenici tarafından yapım işlerine ait hakediş ödemelerinde belirlenen tutara karşılık gelen götürü bedel işlerde %3, birim fiyatlı işlerde ise %5 oranında teminat mektubu verilmediği, teminat mektubu verilmemesine karşılık kamu görevlileri tarafından hakedişte yapılan iş tutarının %3'veya %5'ine karşılık gelen kısmının da tutulmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, gerek Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmede gerekse de imzalanan sözleşmelerde belirtildiği üzere, götürü bedel yapım işlerinde, geçici kabul noksanları için düzenlenen her hakedişte yapılan iş tutarının %3'ü, birim fiyatlı işlerde ise imalatlara ait tutarların %5'i karşılığında teminat mektubu alınması, yüklenicinin teminat mektubu vermemesi durumunda ise düzenlenen her hakedişte yapılan iş tutarının %3 veya %5'ine karşılık gelen kısmının kesilerek ilgili hesapta tutulması sağlanmalıdır.

BULGU 2: Yapım İşi İhalelerinde All Risk (Bütün Riskler) Sigorta Bedelinin Fiyat Farkı Ödenen Durumlarda Revize Edilmemesi ve Sigorta Süresinin Süre Uzatımı veya Cezalı Çalışma Olan Durumlarda Uzatılmaması

İhale edilen yapım işlerinin bazılarında all risk sigortalarının sözleşme ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne uygun olmadığı görülmüştür.

Yapım işlerine ait sözleşmelerin “İşin ve iş yerinin korunması ve sigortalanması” başlıklı 17’nci maddesine göre yükleniciler Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nde yer alan hükümler çerçevesinde “all risk” sigorta ve genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır. Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin “İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasında; yüklenicinin 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 9’uncu maddesi hükümleri dahilinde, işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı “inşaat sigortası (bütün riskler)”, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki İnşaat Sigortası (Bütün Riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; fiyat farkları dahil ödenen toplam hakediş tahakkuk tutarının poliçedeki sigorta bedelini aşması ve/veya poliçede öngörülen sigorta bitiş tarihinin süre uzatımı veya cezalı çalışma sebebiyle aşılması hallerinde, zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması ve/veya sigorta süresinin uzatılmasının zorunlu olduğu hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemelere göre, yapım işlerinde işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek risklere karşı all risk sigortasının, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigortanın yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, Kurum tarafından gerçekleştirilen yapım işlerinde süre uzatımı verilmesine rağmen zeyilname ile sigorta süresinin uzatılmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, süre uzatımı veya cezalı çalışma olan durumlarda all risk sigorta süresinin bitim tarihinin geçici kabul tarihine göre düzenlenmesi ve buna bağlı olarak da bakım devresi sigorta süresinin başlangıç tarihinin geçici kabul tarihinden itibaren başlatılması, fiyat farkları dahil ödenen toplam hak ediş tutarının poliçedeki sigorta bedelini aşması halinde ise zeyilname ile sigorta bedelinin artırılması hususunda gerekli özenin gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Kaybedilen Davalar Nedeniyle Ödenen Vekalet Ücretlerinin Tahakkuk Kayıtlarının Zamanında Yapılmaması

Kaybedilen davalar nedeniyle karşı taraf avukatına ödenen vekalet ücretlerinin tahakkuk kayıtlarının zamanında yapılmadığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin, "Kayıt Zamanı, Kamu Gelir ve Giderleri ile Bütçe Gelir ve Giderlerinin Yılı" başlıklı 16'ncı maddesinde, kamu gelir ve giderlerinin tahakkuk ettirildikleri malî yılın hesaplarında gösterileceği, bütçe gelirlerinin tahsil edildiği, bütçe giderlerinin ise ödendiği yılda muhasebeleştirileceği belirtilmektedir.

Kaybedilen davalar nedeniyle karşı taraf avukatına ödenen vekalet ücretleri, mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra, avukatın talebi üzerine ödenmektedir. Yapılan incelemede 2024 yılından önce mahkeme kararının kesinleştiği ancak avukatın başvurusu üzerine 2024 yılında ödeme yapılan dosyalar bulunduğu; ayrıca, 2024 yılında kaybedilen davalara ilişkin olarak kesinleşen ancak ilgilisi tarafından talep edilmediği için ödenmeyen vekalet ücretlerinin de 630 Giderler Hesabı'na kaydedilmediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, tahakkuk esaslı muhasebe sistemi gereğince, giderlerin, kesinleştiği dönemde, 630 Giderler Hesabı'na kaydedilmesi bir zorunluluk olup, kaybedilen davalar nedeniyle karşı taraf avukatına ödenen vekalet ücretlerinin, ödeme yapılması aşamasına kadar muhasebe kayıtlarına alınmaması, bu durumun ertesi yıla sarkan ödemeler olması halinde bahse konu ilam giderlerinin ilgili olduğu yılda Faaliyet Sonuçları Tablosu'na yansıtılamamasına ve dolayısıyla mali tabloların doğruyu göstermemesine yol açacaktır.

Sonuç olarak, muhasebenin temel ilkeleri ve tahakkuk esaslı muhasebe sistemi gereğince, kaybedilen davalar nedeniyle karşı taraf avukatına ödenen vekalet ücretlerinin, mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra, ilgili olduğu dönemde tahakkuk kayıtlarının yapılması suretiyle, mali tablolara yansıtılması ve mali tabloların doğru ve güvenilir bilgi vermesinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Araştırma Geliştirme Faaliyetleri Sonucunda Elde Edilen ve Ticari Değere Sahip Ürünlerin Fikri ve Mülkiyet Haklarının Devir ve Kiralanmasına İlişkin İkincil Mevzuatın Olmaması

Enerji, maden, nükleer, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, bor ve nadir toprak elementlerini ilişkin ar-ge faaliyetleri sonucunda elde edilen ve ticari değere sahip

ürünler ile fikri ve mülkiyet haklarının devir ve kiralanmasına ilişkin ikincil mevzuatın olmadığı tespit edilmiştir.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 679’uncu maddesi ile kurulan Türkiye Enerji Nükleer Maden Araştırma Kurumunun görev ve yetkileri, aynı Kararnamenin 681’inci maddesinde belirtilmiştir. 681’inci madde:

“1) Kurumun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları, nükleer teknoloji, bor, nadir toprak elementleri ve diğer elementlerle ilgili inovasyon ihtiyacını karşılamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, kamu ve özel hukuk kişileri ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalara katkıda bulunmak.

b) Ar-Ge faaliyetlerini yapmak, yaptırmak, özendirmek, desteklemek, koordine etmek, izlemek ve bu amaçla program ve projeler geliştirmek

...

ç) Ulusal politika ve stratejilere uygun olarak Ar-Ge faaliyetleri neticesinde geliştirilen ürünlerin geniş şekilde kullanımını sağlamak amacıyla her türlü araştırma, geliştirme, yenilik, tasarım, teknoloji edinme, üretim, test, yerlileştirme çalışmalarını yapmak veya yaptırmak, bu kapsamda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör ile işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek.

...” şeklinde.

Kurum, yukarıda yer verilen ve görev alanına giren konularda ar-ge faaliyetleri yürütmekte olup bu faaliyetler sonucunda ticari değere sahip ürünler ile fikri ve mülkiyet hakları elde edilmektedir. Bu ürünler ve hakların devir ve kiralanmasına ilişkin taslak yönetmelik çalışması olmakla birlikte henüz yürürlükte olan bir yönetmelik yoktur.

Kurum tarafından hazırlanan “Türkiye Enerji Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Fikri ve Sınai Haklar Yönetmelik Taslağı” na ilişkin kurum görüşleri “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” kapsamında alınmıştır.

Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin “Görüş alma” başlıklı başlıklı 6’ncı maddenin 1/a ve 1/b bendlerinde:

“Ekonomik ve sosyal politikalar ve tedbirlerle ilgili taslaklar, kamu gelir ve giderlerini etkileyen taslaklar ile mali konuları düzenleyen taslaklar hakkında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının,

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince Sayıştayın denetim alanına giren mali konularda düzenlenecek yönetmelik ve yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlem taslakları hakkında Sayıştay Başkanlığının,

...

görüşlerinin alınması zorunludur.” denilmiştir. Aynı maddenin 3’üncü fıkrasında:

“Sayıştay Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığından görüş alınması gereken hâllerde diğer kurum ve kuruluşlardan alınacak görüşlerin tamamlanması ve değerlendirilmiş olması zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

“Türkiye Enerji Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Fikri ve Sınai Haklar Yönetmelik Taslağına” ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, Hazine ve Maliye Bakanlığının, Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşleri alınarak Başkanlığımız görüşü talep edilmiştir. Başkanlığımız görüşü 19.02.2024 tarihinde verilmiştir. Başkanlık görüşü, yönetmeliğin yukarda yer verilen 3’üncü maddesi dikkate alınarak diğer kurum ve kuruluşların görüşleri alınıp değerlendirildikten sonra verilmektedir.

Sonuç olarak Kurumun görev alanına giren konularda yürüttüğü ar-ge faaliyetleri sonucunda elde ettiği ticari değere sahip ürünler ile fikri ve mülkiyet haklarının devir ve kiralanmasına ilişkin ikincil mevzuatın yürürlüğe konulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>